

α'

Όποιος έχ' τριχοφάγο να βρῆ ἕνα σκόρδο να έχ' κόκκινη φλούδα, κάθε πρωί πριν βγει ὁ ἥλιος να βγάξ' μιὰ σκέλιδα να τὸν τρίβ', περνάει.

Θρακικὴ Λθ
τ. θ' 1938

Ἄν δὲν περάσει μ' αὐτό, τότες ἕνα Σαββάτο πρωί να πάγη στὸν περμπέρη να τὸν χαράξῃ τὸν τριχοφάγο, ὕστερα βάζ' ἐπάνω λεμόνι, τὸ τρίβει με ἄλατι, σκοτώνεται και γιάτρευεται.

Γιὰ να βγάλλῃ τρίχα γλήγορα να κάψ' τὰ φλούδια ἀπὸ ξερὰ καρύδια, να πάρ' τὴ στάχτη και να βιάλλῃ λάδι και θὰ τὸ δουλέψῃ. Θὰ βάλει μιὰ φορὰ τὴν μέρα και γλήγορα φέρνει μαλλί.

Τσέρλου

117 Γιὰ ἀντρόγγνο πού μαλώνει.

Πέρνε μονόγαλο, και μ' αὐτὸ ἡ γυναῖκα τ' ἀντρόγγνου πού μαλώνει ζυμώνει με τὰ χέρια πὸ πίσω και κάμνει κουλουράκι, τὸ κρεμάει στὸ φούρνο και ξεραίνεται. Μ' αὐτὸ ταΐζει τὸν ἀντρο της χωρὶς να τὸ καταλάβῃ και περνάει ἡ γνώμη τ'.

Τὸν τάισε μάννας κόρης γάλα και τὸν πέρασε.

Τσέρλου

122 τὸ βυλοπιλιφι

Κάμνεις τρία πιτταρούδια ἀπ' τὸ λινάρι, και ἀπὸ βράδν βάζεις ἕνα στὸ κεφαλάκι τοῦ μωροῦ, τὸ ἄλλο στὰ χεράκια τ' κι τὸ τρίτο στὰ ποδαράκια τ'. Θὰ σηκωθείς πρωί να πὰ να τὰ πετάξῃς σὲ σταυροδρόμι και θὰ πεῖς τρεῖς φορές:

Σὲ δίνε τὰ πιτταρούδια
να μὰς δόσης του παιδιοῦ τὴν γειά.

Και γιανίσκει. 131. Γιὰ να μὴ σὲ πιάνῃ τὸ μάτι.

Τσέρλου

Σκαλώνεις βελόνι στὸ στήθος σου μνίσκει και τὸ μάτι τοῦ ξένου και δὲ σὲ πιάν' τὸ μάτι.

Νὰ φορεῖς ἕνα ἀσπρόρουχό σ' ἀπ' τὴν ἀνάποδη γιὰ να μὴ σὲ πιάνῃ τὸ μάτι.

Νὰ φορεῖς ἕνα γυάλινο μάτι.

Ἡ σχωρεμένη ἡ Σμαραγδὴ ἔκαμνε μαλλί πολὺ γλήγορα και γι' αὐτὸ κρέμασε στὴ ρόκα τὴν πλάτη τῆς τούρνας³⁾ γιὰ να μὴ τὴν πιάνῃ τὸ μάτι.

Γιὰ τὴν ἀβάσκα τὸ καλαγκάθι τὸ κρεμοῦνε στὴν πόρτα, γιὰ μέσα γιὰ τὸ μάτι.

Κρεμοῦνε τὸ καβούκι τῆς χελώνας μ' ἕνα γαλάζιο χάντρο στὴν κάμαρη.

Πρωί βράδν να θνημιάξῃς, πάγει τὸ κακὸ μάτι κ' ἡ γλωσσοφαγιά. Ὅταν ἔχεις λυκοτόμαρο μέσ' στὸ σπίτι δὲ σὲ πιάν' τὸ μάτι.

Τσέρλου

3) Ψάρι τοῦ γλυκοῦ νεροῦ ἡ λίμνη τῶν Δέρκων εἶχε πολλές.

135. Φυλακτὸ γιὰ τὰ γυάλια

Ἐβγάζαν τὴ ρίζα τοῦ καρό-τσάλι³⁾, τὴν πελέκααν κ' ἔκαμναν ἕνα σταυροῦδι και τῶβαζαν μέσα στὸ φυλακτὸ και 41 κουκκι μαύρη μυρωδιά και καθαρὸ ἀγιοκέρι και τὸ φορούσανε γιὰ τὴν ἀβάσκα.

Τσέρλου

3) Α. Τ. Μαῦρο ἀγκάθι. Θάμνος μαριδερός, τὸν αὔτευν γιὰ φακτῆ, ἔκαμνε καρπὸ κίτρινο με γεύση γλυκειά, τὸ σχῆμά του ἦτανε δίσκου διακοβολίας.

141. Γιὰ τὸν παρφαγιλά (παρφαγιλά)

Ἐψηναν τὴ μαγκούτα στὴ χόβολη σὲ χαρτὶ βρεμμένο, ὕστερα τὴν ἀνοιγαν, τὴν ἔβραζαν με λίγο λάδι και ζεστὸ τῶβαζαν πάνω κ' ἔστριβε.

Τσέρλου

136. Για τὸν ὀρειθώωλο β' (Λειχία καὶ Λειχία)
Νὰ σηκωθῆ τὴν Πέμπτη πολὺ προῖ, πρὶν βγεῖ ὁ ἥλιος, νὰ πάγη
στὴ γωνιά νὰ πάρ' φτύσμα ἀπ' τὸ στόμα τ' καὶ νὰ τὸ βουτήξ' στὴ στά-
χτη καὶ νὰ τριβ' τὴ λειχία καὶ νὰ λέγ':

Ἡ λειχία κ' ἢ μασχιά,
πῆγαν πάνε στὸν μπασά,
ἢ λειχία ἀπόμκε
κ' ἢ μασχιά ἦρθε.

Τὸ κάνεις Πέμπτη, Παρασκευή, Σάββατο καὶ περνάει

Τσόρλεου

140. Ἡ Πανοῦκλα.

Γιατρικὸ κανένα δὲ σωτήρην, ὅποιοι πάθαινε πέθνισκε.
Τὴν ἔλεγαν καὶ θανατικὸ, δλόκληρες οἰκογένειες ξεκληρίσθηκαν καὶ
σπίτια ἐκλείσαν καὶ τὸ κλειδί πῆρε ἡ ἐκκλησία.

Στὸν καιρὸ τῆς προγιαγιάς μου ἦλθε ἡ Πανοῦκλα στὸ χωριό μας
κι' ὅλος ὁ κόσμος τρομαγμένος πῆρε τὰ βουνα κ' ἔμειναν ἔκεῖ μέρες.

Ἐπαῖς εἶδε τὴν Πανοῦκλα στὸ δρόμο, ἦτανε μαυροφόρα γυναίκα
καὶ μπουμπουλωμένη¹⁾ μὲ μαγουλίκα καὶ τὸν εἶπε: φεύγω, θὰ πάγω
τώρα ἀλλοῦ καὶ γύρσανε στὸ χωριό.

1) Κοκκουλωμένη.

Ἀπὸ τότες δὲ ματαῆλθε. Λένε πὼς ἡ Εὐρώπη τὴν ἐπιάσε καὶ τὴ ἔβαλε
μέσα στὸ μπουκάλι. 150. Ὁ ξερός πόνος στὸν ὦμο.

Τσόρλεου

Ἡ γιάτρισσα κάνει μὲ τὴν ἀπαλάμη²⁾ τρεῖς πιθιμῆς χωρὶς νὰ ση-
κώση τὸ χέρι πάνω στὸ πονεμένο μέρος καὶ σὲ ταμισιρένιο χουλιάρι βά-
ζει ἓνα χαρτάκι μ' ἓνα σταυρὸ ζωγραφισμένο μὲ μολύβι, ἀπὸ πάνω λίγη
σταχτη καὶ στὴ στάχτη δυὸ φωτίτσες. Ἀπλώνει στὸ πονεμένο μέρος ἓνα
τουλπανάκι καὶ σέρνει ἀπὸ πάνω τὸ χουλιάρι καὶ τὸ καίει λέγοντας
τρεῖς φορές:

Πέρασε ἓνας γεροντάκος μὲ τὰ γένεια τ', περνάει κ' ἡ γρητίσα καὶ
τὴν λέγ':

«Φύσηξ' τον γιὰ νὰ περάσ ὁ πόνος ὁ ξερός».

Περνάει αὐτὴ καὶ τὸν ἐφυσάγει τρεῖς φορές καὶ πρήστηκε.

—Γιατί κακομοίρα γρητὴ μὲ φύσηξες καὶ πρήστηκα ἐγώ;

—Γιὰ νὰ πάψ' ὁ πόνος τ' ὄμου.

—Γιατί μὲ φύσηξες καὶ πρήστηκα,

—Δὲν μὲ τόπεξ νὰ σὲ τὸ δόσω μὲ τὴν ἀγάπη γιὰ νὰ περάση τ' ὄμου
ὁ πόνος.

Φυσάει ὁ γέρος κατὰ γῆς τρεῖς φορές καὶ παύει.

Ἀφοῦ πεῖ τρεῖς φορές τὴ γητειά, ἀλείφει τὸν πόνο μ' ἀλοιφή καμω-
μένη μὲ λάδι καὶ ἀνθόνερο, ἀπὸ πάνω βάζει ἄπλυτο μαλλὶ καὶ γιανίσκει.

2) Παλάμη.

155. Στὴν πρωτάρη¹⁾.

Τσόρλεου

Ἐν ἦτανε ἡ λεχοῦσα πρωτάρη, ἢ μαμμη²⁾ τηγάνιζε ἓνα ἀβγὸ καὶ
τῶστρωσε σ' ἓνα πανί καὶ τὴν βράκωνε ἀπὸ κάτ' κ' ἔστερα γλήγορα γιά-
νισκε.

Τσόρλεου

1) Ἡ γυναίκα ποὺ γέννησε τὸ πρῶτο παιδί.— 2) Τὰ παλιὰ χρόνια ἡ μαμ-
μη κοιμούτανε σαράντα νύχτες στὸ σπύι τῆς λεχοῦσας ἐκτός ἐὰν στὸ μεταξὺ γί-
νονταν ἄλλη γέννα.

168. Διὰ τὸν ὀρειθώωλο β' (Αἰσάνια)
Πέρνεις τοῦ λαγοῦ τὸ κεφάλι καὶ βγίζεις τὰ μάτια, τὸ μυαλό, τὰ μά-
γουλα, τὴ γλῶσσα καὶ χωρὶς νὰ τὸ πλύνης ἔτσ' πὼς εἶναι μὲ τὰ αἵματα
τὸ βάζεις στὸ φούρνο νὰ ψηθῆ καλά, ἔστερα τὸ κομπανίζεις καὶ κάθε
προῖ λίγο, ὅσο πέρνει μιὰ πεντάρη²⁾ μαζὺ μὲ λίγο μέλι.

Καὶ τὴν ὥρα ποὺ θὰ καταλάβεις ποὺ θὰ σὲ πιάσει τὸ κομποῦνι νὰ

187 εἰς β' σελίδα χεῖρα

Μαστίχα, ἀγιοκέρι, καὶ λάδι τᾶβραζαν καὶ μ' αὐτὴ τὴν μαστιχαλοψὴ
ἀλείφαν τὰ χέρια τους καὶ περνοῦσε.

Τσόρλεου